

Coordinació: Josep Calvet (Memorial Democràtic), Verònica Rapolino (Consell Comarcal del Pallars Sobirà), Ignasi Ros (Ecomuseu de les Valls d'Aneu) i mOntanyanes; estratègies creatives per a la dinamització local.

Fotografia: Ecomuseu de les Valls d'Aneu.

Disseny gràfic: TriasQuodDesign

organitzen

Espais de Memòria

Actes de recuperació de la Memòria Democràtica al Pallars Sobirà

Els Pirineus entre dues guerres

Durant la primavera i l'estiu d'aquest any, al Pallars Sobirà es duran a terme diverses activitats de recuperació de la memòria històrica, com a continuació de les que es van organitzar l'any 2008. Enguany amb els diferents actes es pretén fer paleses les conseqüències que va tenir sobre la població i el territori el final de la Guerra Civil i l'inici de la Segona Guerra Mundial.

S'organitzaran un seguit de conferències i exposicions centrades en l'evolució del front de guerra al Pallars, l'exili i el moviment maquis.

Dins de les actuacions per tal de senyalitzar indrets d'especial significació, s'inaugurarà la senyalització de dos itineraris transfronterers, "El camí de l'exili", a través del port de Salau, pel qual van passar centenars de pallaresos durant la Guerra Civil i la immediata postguerra, i "El camí de la llibertat", a través del port de la Pala de Clavera, utilitzat pels que fugien de la Segona Guerra Mundial i de l'Europa ocupada pels nazis. Igualment, s'ha senyalitzat un itinerari pels búnquers de la Guerra Civil al tossal de Sant Joan de Vilamur i l'itinerari "Camps de Biuse - la Castelleta", a Llavorsí.

A València d'Aneu es realitzarà un acte d'homenatge als veïns del municipi afusellats per les tropes franquistes a l'abril de 1938.

A Ribera de Cardós s'inaugurarà un centre d'informació sobre la Guerra Civil i la postguerra a la vall de Cardós, on es dona a conèixer el destacat protagonisme de la vall en aquell període històric. A la vegada, s'ha dissenyat un itinerari pels búnquers de la línia de defensa dels Pirineus, línia fortificada que es va construir els anys quaranta i cinquanta del segle passat per fer front a una hipotètica invasió estrangera del territori espanyol.

Finalment, igual com l'any passat, es programen una sèrie d'actes amb l'objectiu de recordar els refugiats de la Segona Guerra Mundial i els guies que els van ajudar a creuar els Pirineus.

30 de maig

Gerri de la Sal Casa de la Sal, Pl. Àngel Esteve, s/n. 20.00 h.
Conferència: **“Ocupació i evolució del front de guerra al Pallars”** a càrrec de Manuel Gimeno, historiador.

13 de juny

Esterri d’Àneu Ecomuseu de les Valls d’Àneu, Quadra de Casa Gassia. 18.00 h.
Conferència: **“Recerca, dignificació i/o obertura de fosses, els precedents a l’Estat, a Catalunya i al Pallars, i les opcions que oferirà la llei de fosses del Parlament de Catalunya”** a càrrec de Queralt Solé, historiadora i assessora de la Direcció General de la Memòria Democràtica.
Conferència: **“Com s’excava una fossa comuna de la Guerra Civil? L'exemple de Gurb (Osona)”** a càrrec d’Ermengol Gassiot, arqueòleg i professor de la Universitat Autònoma de Barcelona.

22 de juny

Alins Saló de l’Ajuntament. Cra. Vall Ferrera, s/n. 20.00 h.
Conferència: **“El moviment maquis a Catalunya”** a càrrec de Ferran Sánchez Agustí, historiador.

1 de juliol - 30 d’agost

Esterri d’Àneu Ecomuseu de les Valls d’Àneu, Quadra de Casa Gassia.
Exposició: **“Exili 1938. L'exili pallarès a França”**
Horari: dilluns a divendres: 10.00–14.00 i 17.00–20.00
dissabte i diumenge: 11.00 – 14.00 i 17.00 – 20.00

8 de juliol

Esterri d’Àneu Ecomuseu de les Valls d’Àneu, Quadra de Casa Gassia. 22.15 h.
Cinema – fòrum sobre l’exili palla’res de 1938.
Projecció del documental: **“La Bolsa de Bielsa. El puerto de hielo”**. Presentació a cura de Noemí Riudor, historiadora.

9 - 31 de juliol

Sort Oficina de Turisme del Pallars Sobirà, Camí de la Cabanera, s/n.
Exposició: **“Visados para la libertad. Diplomáticos españoles ante el holocausto”**.
Horari: dimarts a dissabte: 10.00 – 14.00 i 16.00 – 19.00
diumenge i dilluns: 10.00 – 14.00
Inauguració el dia 9 de juliol a les 20.00 h.

9 de juliol

Sort Oficina de Turisme del Pallars Sobirà, Camí de la Cabanera, s/n. 20.15 h.
Conferència: **“Los diplomáticos españoles ante el holocausto”** a càrrec de Yéssica San Roman, historiadora.

12 de juliol

Alós d’Isil Refugi del Fornet, carretera d’Alós d’Isil a Perosa. 12.30 h.
Inauguració de la senyalització històrica a les rutes **“El Camí de la Llibertat”** pel port de la Pala de Clavera i **“El Camí de l’Exili”** pel port de Salau.

Esterri d’Àneu Poliesportiu. 18.00 h.
Acte de clausura de la 17ena. edició de la travessa **Le Chemin de la Liberté.**

18 de juliol - 16 d’agost

Ribera de Cardós Sala polivalent. Avda. Hug Roger III, s/n.
Exposició: **“Tírvies. La reinvençió d’un poble o la reconstrucció d’una memòria compartida”**.
Horari: dimarts a diumenge: 10.00 – 13.00 i 16.00 – 20.00.
Inauguració el dia 18 de juliol a les 20.00 h.

24 de juliol

Ribera de Cardós Sala de les Escoles, Avda. Hug Roger III, s/n. 20.00 h.
Conferència: **“L'exili pallarès a França”** a càrrec de Noemí Riudor, historiadora.

25 de juliol - 25 d’agost

Llavorsí Sala Bauret, Carretera de la Val d’Aran, 31.
Exposició de fotografies: **“Itinerari d’una memòria enfrontada”** d’Oriol Riart.
Horari: de dilluns a diumenge per la tarda.
Consultar a l’Oficina de Turisme de Llavorsí, Afores s/n, tel.: 973 62 22 17.
Inauguració el dia 25 de juliol a les 19.00 h.

8 d’agost

Ribera de Cardós Sala polivalent, Avda. Hug Roger III, s/n. 12.00 h.
Inauguració de **l’itinerari pels búnquers de la Línia de Defensa dels Pirineus a Ribera de Cardós.**
Sala polivalent, Avda. Hug Roger III, s/n. 13.00 h.
Inauguració del **Centre d’informació sobre la Guerra Civil i la postguerra a la Vall de Cardós.**
Sala de les Escoles, Avda. Hug Roger III, s/n. 20.00 h.
Conferència: **“El Regiment Pirinenc núm.1 i el front de Pallars durant la Guerra Civil”** a càrrec de Jaume de Ramon i Vidal, historiador.

12 d’agost

Alós d’Isil Antiques escoles. 19.15 h.
Cinema – fòrum. Projecció del documental: **“La Bolsa de Bielsa. El puerto de hielo”**.
Presentació a cura de Noemí Riudor, historiadora.
Seguidament es farà tertúlia amb els presents sobre el documental i l’exili d’Alós i del Pallars.

15 d’agost

Rialp Sala de plens de l’Ajuntament. Pl. del Tornall, 1. 19.00 h.
Conferència: **“L'exili català de 1939”** a càrrec de Francesc Vilanova, historiador i professor de la Universitat Autònoma de Barcelona.

16 d’agost

Vilamur Inauguració de l’**“Itinerari pels búnquers del tossal de Sant Joan de Vilamur”**, 12.00 h.
Sala de plens de l’Ajuntament. 13.00 h.
Conferència: **“Arqueologia de la Guerra Civil espanyola. Primers resultats sobre les excavacions arqueològiques a la província de Lleida. El cas de Vilamur”** a càrrec de Sonia Pasqual, arqueòloga.

29 d’agost

Llavorsí Oficina de Turisme de Llavorsí, Afores, s/n. 09.00 h.
Caminada popular per inaugurar la senyalització de l’itinerari **“Camps de Biuse – La Castelleta”**.

11 de setembre

València d’Àneu Prat de Giranto. 13.00 h.
Acte d’homenatge als veïns de València d’Àneu afusellats per les tropes franquistes a l’abril de 1938.

19 de setembre

Sort Oficina de Turisme del Pallars Sobirà, Camí de la Cabanera, s/n. 19.00 h.
Presentació del **material pedagògic del museu “El Camí de la Llibertat”** i lectura del conte **“Lo padrí James”** (col·lecció de contes infantils en pallarès Cambuleta)

26 de setembre

Sort **Descobreix el Camí de la Llibertat.**
Excursió guiada per l’itinerari “El Camí de la Llibertat” i visita guiada a la presó-museu.
Per a més informació: Ajuntament de Sort (973-620010).

26 de setembre - 3 d’octubre

Sort Escola de piragüisme.
Jornades de formació per a guies, informadors i tècnics dels Espais de Memòria de Catalunya.
Informació: mOntanyanes (973-620670) i Memorial Democràtic (93-5526025).